

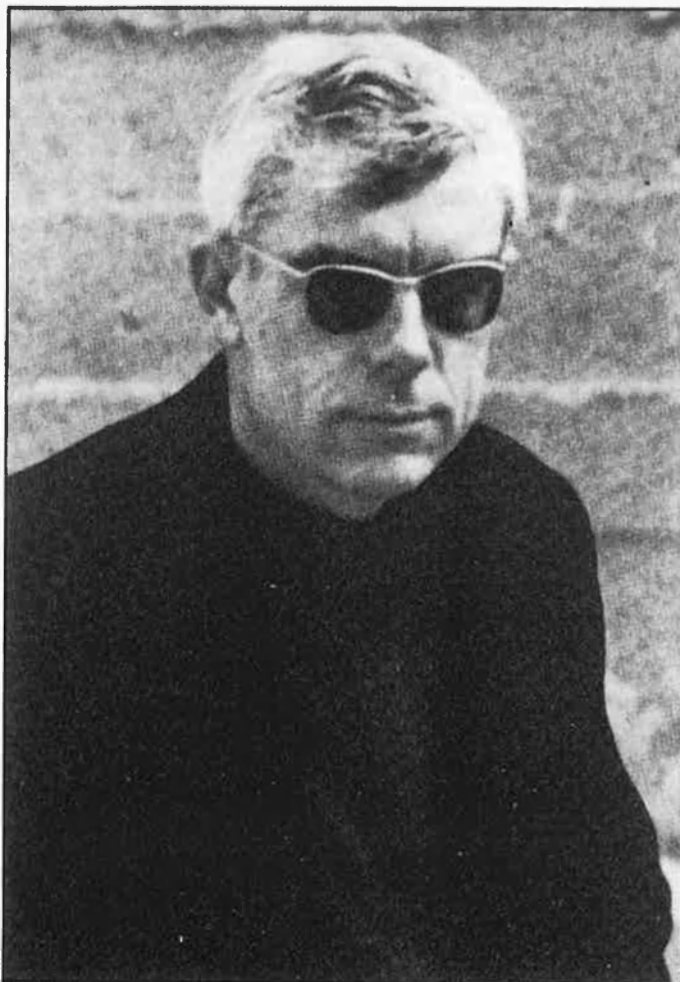
Gabriel Ferrater, papers confidencials

«Encara hi ha una por cerval a Gabriel Ferrater, i molts prefereixen no dir res del que pensen.» Ens diu Joan Ferraté, germà de Gabriel, que acaba ara d'enllestir la preparació d'una sèrie de papers i cartes confidencials pertanyents a l'escriptor desaparegut.

Lluís Bonada

El poeta, assagista i lingüista Gabriel Ferrater (Reus, 1922-Sant Cugat del Vallès, 1972) va dedicar-se, a partir dels anys seixanta, a redactar una gran quantitat d'informes sobre llibres estrangers, per encàrrec d'editorials. Aquests reports confidencials han estat ara rescatats pel seu germà, Joan Ferraté, i ben aviat perduran el seu caràcter confidencial perquè formaran part d'un volum de textos majoritàriament inèdits de l'autor de *Les dones i els dies*. La major part dels reports, diu Ferraté a la nota de presentació, van ser encarregats per l'editorial Seix Barral i molts es redactaren en català, especialment quan Joan Ferraté, a partir del setembre del 1970, en va ser el director. Entre els autors que passen per l'impecable sentència del reporter hi ha els noms d'Arbasino, Cummings, Frisch, Galbraith, Graves, Greene, Luckacs, Mailer, Malamud, Merleau-Ponty, Montale, Pound, Roth, Vian i Wells, per esmentar només alguns dels més coneguts.

A més dels reports —una divertida mostra del gran talent crític de Ferrater— el llibre recull papers privats, com és la correspondència amb el seu amic Jaime Gil de Biedma, amb Joan mateix, amb la família i deu cartes a diverses persones. L'edició es completa amb tots els escrits esparsos, alguns d'ells inèdits, que s'han

«Papers i cartes», una passejada lúcida pels seixanta».

pogut trobar: des d'articles a les respostes a diferents questionaris, passant per dues entrevistes, les de Federico Campbell i de Baltasar Porcel. Finalment, s'hi inclou també la traducció, inèdita, dels dos primers actes de *Coriolà*, de Shakespeare, en la qual queda patent una vegada més el concepte de llengua literària —funcional, viva, col·loquial i senzilla, que diria Valverde— de Ferrater. Gabriel Ferrater la va fer per encàrrec

d'un director de teatre el 1970 o el 1971, diu Joan Ferraté, però la va deixar sense acabar. El llibre té unes set-centes pàgines, es titula *Papers, cartes, paraules* i l'editarà Quaderns Crema de Barcelona.

Després d'aquest volum ja no quedarà per publicar de Gabriel Ferrater més que les conferències, de les quals ha sortit, i ja fa set anys, el llibret *La poesia de Carles Riba*. Joan Ferraté ha trobat el text de vuit conferències sobre Foix i una altra sèrie sobre Víctor Català —Ferrater hi parla bàsicament de *Solitud*—, Ruyra i Pla. A final d'any Ferraté enllestirà les de Foix i l'any que ve, les dels tres prosistes.

Joan Ferraté ha censurat alguna carta «perquè —escriu en el pròleg— no hi prenguessin mal, amb les xafarderies que conté, algunes persones a qui dec estima». «Cal no oblidar —ens comenta— que els judicis que hom fa en una carta no són definitius sobre aquella persona, però he conservat totes les referències que fa de persones públiques, perquè són persones sotmeses al judici de tothom».

El llibre té un interès doble. D'una banda, ajudarà a conèixer millor la personalitat humana i literària de Ferrater. De l'altra, es convertirà en una passejada lúcida i divertida sobre la cultura dels anys seixanta, feta per una persona que mirava el present amb la distància i el *savoir faire* de l'escriptor que havia paït molt bé els millors autors d'arreu del món. «Crec —ens diu Ferraté— que el llibre serà interessant per això que dius, perquè hi ha coses que són justes, ben dites, i, a més, són l'expressió de l'au-

tor».

Joan Ferraté publicava els llibres del seu germà, l'esmentat de Carles Riba i *Sobre literatura*, a Edicions 62, però els següents, *Sobre pintura*, *Sobre el llenguatge*, tots dos del 81, i aquest, ho ha fet a l'editorial de Jaume Vallcorba Plana. Podem trobar-ne una primera explicació a la nota amb què Joan Ferraté presenta *Papers, cartes, paraules*. Hi explica que si va redactar la introducció de «l'úni-

NOVETATS EN LLIBRES

RITME

Llengua i Literatura BUP 2

- Vicent Pitarch
- Josep Palomero

Perfectament adaptat, també, per als cursos de COU 1986-87.

EDITORIAL TRES I QUATRE

ESPAI EXTERIOR I ESPA I INTERIOR

Enciclopèdia Barcanova de la Ciència

Col·lecció: L'Univers de la Ciència

Aquest llibre ofereix una panoràmica històrica i una visió actual dels avenços en aquests camps del saber, com també una exposició del profit que la humanitat en pot treure.

BARCANOVA

PARIES, SINDICALISTES, DEMAGOGS

Ignasi Riera
L'Escorpi, 63. 128 pàgs.

Una aportació al debat sobre la situació del moviment obrer i les seves possibilitats com a dinamitzador cultural a Catalunya.

EDICIONS 62

LLENGUA COU

- Antoni Ferrando
- Miquel Nicolàs
- Manuel Perez Saldanya
- Vicent Salvador

GREGAL LLIBRES

JOKEL, JULA I JERICHO

Christine Nöstlinger
Petit Esparver, 18

Un nen, una nena i un gos. Un món ben real, un relat fresc, i, sobretot, un text, la principal virtut del qual és que no es nota. Il·lustracions d'Edith Schindler.

EDICIONS DE LA MAGRANA

DICCIONARI ESCOLAR VALENCIÀ

Explicació de cada paraula.
La seua equivalència en castellà.
Vocabulari.

EDICIONS DEL BULLENT-ARIMANY

LA IDEA DE LA NACIO EN EL PRIMER CONSTITUCIONALISME ESPANYOL

Xavier Arbós
Pròleg de Jordi Solé Tura
Biblioteca de Cultura Catalana, 61

CURIAL EDICIONS CATALANES, S. A.

ELS TREBALLADORS I LA GUERRA CIVIL

Anna Monjo.
Carme Vega.

Història d'una Indústria catalana col·lectivitzada.

EDITORIAL EMPÚRIES

DICCIONARI JURÍDIC CATALÀ

Un volum de 14 x 21, 480 pàgines.

De venda a llibreries.
«Els diccionaris de l'Enciclopèdia».

ENCICLOPÈDIA CATALANA

PETIT VADEMECUM D'ALQUÍMIA QUÍMICA

Pere Solà i Mir
Hores d'Estudi, 4

L'origen dels mots, els aparells i les tècniques emprats actualment en els laboratoris d'arreu del món.

ALTA FULLA

ca edició que circula ara de *Les dones i els dies* —Ferraté es refereix a la MOLC d'Edicions 62—, introducció que reproduïx en un apèndix del llibre, «va ser per tal d'evitar que l'editorial es despengés amb un altre dels horrors que, aprovats i endossats pel notori crític i el conspicu catedràtic, tant emporquen aquella miserable col·lecció».

Segons que sabem nosaltres, el trencament de Joan Ferraté amb Edicions 62 arrenca del contingut del *Diccionari de la literatura catalana* (1979) fet per aquesta editorial. «Aquell diccionari —diu ara Ferraté— em va deixar lliure per referir-me a aquests personatges sense cap inhibició. Ells s'ho van buscar durant molts anys».

Una vegada més, els textos de Ferrater ens ajudaran a recordar la posició original, de tant en tant conflictiva, que mantenia amb la societat cultural catalana. Una posició, ens diu Ferraté, «original i única».

«Ell deia —afegeix— que, si escrivia en català, era perquè li feia fàstic escriure en castellà. Un punt de partida realment sorprenent. Això el diferenciava de totes les posicions nacionalistes que justifiquen el conreu de la llengua per raons patriòtiques. Gabriel rebutjava això totalment. Hi ha un punt en el qual un pot ser un home que cultiva la seva llengua sense cap restricció en cap ordre intel·lectual, sense apuntar-se a cap raó nacionalista. Ell no escrivia per fer pàtria. Un suec o un anglès o un alemany mai no ha pensat que escrivint amb la seva llengua se serveix el seu país. Això potser només ho fan els francesos, que són molt xauvinistes, i encara només ho fan quan tenen èxit. Això és una aberració moral i intel·lectual. Això és repugnant i és font de moltes de les distorsions que sofreix la cultura catalana». I aquests textos «nous» també ens ajudaran a recordar l'exigència extrema de Ferrater. «Per això admirava tant Riba».

Pel que fa a la posteritat de Gabriel Ferrater, Joan Ferraté considera que les noves generacions l'han rebut molt bé i que com a autor és respectat per la gent jove, que no té segones intencions. Pel que fa a les reaccions dels llibres preparats per ell, diu que hi ha gent que ha reaccionat iradament en contra i que també es mantenen moltes reticències. «Encara hi ha una porcerval a Ferrater, i molts prefereixen no dir res del que pensen». □

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 11. Tel. 352 91 10. 46002-València